

ПРОШЛОСТ ЈЕ САДА

Иван Ивачковић, *Како смо проишавали – Југославија и њена музика*, „Лагуна”, Београд 2014

Једна од најбољих страна књиге *Како смо проишавали* Ивана Ивачковића – од мноштва којима се може похвалити – јесте чињеница да вас чак и ставови подложни озбиљној полемици (какве је могуће срести већ на почетку првог поглавља) не иритирају у негативном смислу. Такве ситуације, које никако нису претерано честе, говоре о способности и вештини писца да и најпроблематичнију грађу обради на начин који напре обезбеђује задовољство читања, а тек онда евентуално упућује на даља разматрања обрађеног материјала. Ивачковићева књига, суштински и јесте став – веома убедљиво формулисан, изнесен и образложен – о једној одређеној земљи, једном одређеном времену и музици одређеној том земљом и тим временом.

Врло добро објаснивши концепт књиге у уводној „Белешци аутора”, аутор је у старту разрешио недоумице око диспропорције између евентуалне стварне вредности и заступљености појединих имена, чиме би у свим даљим проценама требало да буде избегнуто стандардно гунђање у вези са расподелом простора. Они који дух поменуте одређене земље у одређеним историјским околностима репрезентују упечатљивије (и употребљивије) добили су, логично, независно од својих жанровских одредница, више простора и аутор им је – потискујући личне афинитете у други план – посветио одговарајућу пажњу и простор. Многи који се на објективној, па и субјективној, лествици квалитета налазе далеко изнад зато ће морати да сачекају неку другачију књигу, вођену другачијим концептом, али не и неминовно из неког другог пера. Ивачковић се већ доказао као успешан писац на различитим пољима, од Rolling Stones до Бајаге па, посебно што и сам то помиње, његова књига, рецимо, о почецима и успону југословенског цеза не би представљала посебно изненађење, барем не непријатно. Гледано из позиције читаоца, без посебних критичких претензија, чак и кад ме личности и теме готово уопште не интересују, читам даље зато што ме интересује шта аутор о томе мисли. Да бисмо одмах избегли неспоразум: желео сам да дам значајан комплимент и аутору и његовом делу и искрено се надам да сам у томе успео.

Бављење бившом Југославијом – чак и са аспекта музике, или, можда, посебно са тог аспекта – необично је клизав терен: можете сразмерно лако испасти смешни очајнички покушавајући да одржите равнотежу, или се потпуно разбити. Претерано романтизовање једног прилично шизофреног, цекил-хајдовског концепта може довести до слепе глорификације јагњеће коже без увида у чињеницу да се у њој налази вук. С

друге стране, претерано инсистирање на вучјој бруталности замагљује чињеницу да је та камуфлажна кожа, као илузија сигурности и системске заштићености – која је чак дотицала границу материјалне удобности – за многе људе представљала и још увек представља опипљиву, аргументовану реалност. Аутор је, дакле, ставио пред себе нимало једноставан задатак, који постаје још комплекснији кад се додају претензије ка свеобухватности, истраживачком документаризму неоптерећеном сопственим афинитетима и, најзад, личном ставу. Уместо да се заклања иза атрактивне фактографије, Ивачковић је изашао на брисани простор клизалишта и уз одговарајућу меру одважности изнео сопствено мишљење о многим интригантним питањима, остајући притом све време на ногама и повремено изненађујући посматрача елеганцијом и добро одмереним бравурама. Сваки покушај процене истинског значаја контроверзних културно-историјских фигура из области музике, али и политике, односно, у крајњој инстанци, њиховог међусобном прожимања мора – да би претендовао на било какав степен релевантности – да почива на јасном ставу и убедљивој аргументацији. То читаоца не обавезује да се сложи, ни у потпуности ни делимично, али обезбеђује ниво уважавања без кога оваква издања немају много смисла. *Како смо ѝројевали* је, дакле, великодушно информативна, садржајно и визуелно убедљива студија са наглашеним ставом и интегритетом који, опет, природно произлазе из става, интегритета, искуства и посвећености њеног аутора.

Александар ЖИКИЋ